

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
менеджменту

**УПРАВЛІНСЬКІ ПАРАДИГМИ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ ТА ІНКЛЮЗИВНОГО
ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ**

**MANAGEMENT PARADIGMS OF SUSTAINABLE
DEVELOPMENT AND INCLUSIVE ECONOMIC GROWTH**

Матеріали

**Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Суми, 29-30 листопада 2023 р.)**

Суми
Сумський державний університет
2023

*Рекомендовано вченою радою
навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту
(протокол № 4 від «08» грудня 2023 р.)*

E45 Управлінські парадигми сталого розвитку та інклюзивного економічного зростання: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Управлінські парадигми сталого розвитку та інклюзивного економічного зростання» / за заг. ред.: І. І. Рекуненка, В. В. Сулим. Суми : Сумський державний університет, 2023. – 404 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Управлінські парадигми сталого розвитку та інклюзивного економічного зростання» містять результати наукових досліджень, пов'язаних з актуальними проблемами науки і практики управління та застосуванням інклюзивного підходу до їх вирішення для досягнення цілей сталого розвитку.

Для науковців, аспірантів, студентів, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, науково-дослідних і проектних організацій, комерційних фірм і вищих навчальних закладів та широкого кола читачів.

The materials of the International scientific and practical conference "Management paradigms of sustainable development and inclusive economic growth" provide the results of scientific research related to the current problems of management science and practice and the application of an inclusive approach to their solution in order to achieve the goals of sustainable development.

For scientists, PhD students, students, representatives of state authorities and local self-government bodies, research and project organizations, commercial companies and higher education institutions and a wide range of readers.

УДК 005.8:502.131.1(063)

© Колектив авторів, 2023

© Сумський державний університет, 2023

ЗМІСТ

<i>Софія Молочко</i>	Особливості застосування технологічних	
<i>Інга Мірошинченко</i>	Інновацій у туристичному бізнесі	11
<i>Інна Балагуровська</i>	Гуманістичне лідерство для досягнення цілей сталого розвитку	13
<i>Бондар Ю.А.</i>	Шляхи та методи підвищення	
<i>Дар'я Новак</i>	конкурентоспроможності в готельному бізнесі	16
<i>Марина Шевчун</i>	Особливості інноваційного розвитку роздрібної	
<i>Алла Безус</i>	торгівлі в Україні	20
<i>Оксана Яковлева</i>	Цифрова безпека в контексті надання електронних послуг на місцевому рівні	22
<i>Ірина Федулова</i>	Розвиток цифрової економіки в Україні	24
<i>Іван Макачук</i>		
<i>Anastasiia Krasnonos</i>	Management of organizations for sustainable	
<i>Anastasiia Niesheva</i>	development: challenges and opportunities	28
<i>Варакін Дмитро</i>	Формування і управління бізнес-процесами в іт- компаніях: стратегічний підхід та метрики ефективності	31
<i>Yuliia Hrytsai</i>	Communication features in technical support during	
<i>Svitlana Tarasenko</i>	the sale of medical equipment	33
<i>Дмитро Клиновий</i>	Природні активи у територіальній економіці.....	36
<i>Ірина Петровська</i>		
<i>Валентина Самодай</i>	Впровадження концепції менеджменту якості	
<i>Юлія Яценко</i>	(TQM).....	39
<i>Валентина Самодай</i>	Оптимізація ефективного функціонування системи	
<i>Іслам Лисий</i>	управління якості на підприємстві	41
<i>Владислав Загорко</i>	Особливості використання інструментів управління	
<i>Валентина Самодай</i>	якістю	44
<i>Костянтин Циганок</i>	Недостовірна класифікація товарів за УКТ ЗЕД та її	
<i>Тетяна Чорна</i>	наслідки	47
<i>Андрій Лизогуб</i>	Основні напрями розвитку системи публічного управління та адміністрування	50
<i>Юлія Матвєєва</i>	Вплив фінансових інструментів на процеси	
<i>Галина Сурмай</i>	перетворення відходів в енергію	53
<i>Дем'яненко Н. В.</i>	Особливості підприємницької діяльності як	
<i>Іван Штик</i>	складного й багатопланового процесу	57
<i>Вікторія Кудря</i>		
<i>Алла Світлична</i>	Розвиток фрілансу як широко розповсюдженої	
<i>Владислав Передера</i>	форми самостійної зайнятості	61
<i>Ханлар Махмудов</i>	Брендинг як персоніфікація продукту бізнесу	65
<i>Віктор Кривошея</i>		
<i>Владислав Шамрай</i>		

<i>В'ячеслав Бурименко</i>	Механізм управління інноваційними процесами торгівельного підприємства	69
<i>Яна Кобушко</i>	Удосконалення процесу рекрутингу на виробничих підприємствах України	71
<i>Тетяна Голик</i>	Public health as an aspect of modern urban public policy	74
<i>Oleksii Demikhov</i>		
<i>Sirle Salmistu</i>		
<i>Nadiia Demikhova</i>		
<i>Дар'я Гапієнко</i>	Актуальні теорії мотивації у системі стимулювання праці персоналу	77
<i>Посилкіна О.В.</i>	Впровадження моделі економічного управління в закладах охорони здоров'я в умовах їх переходу на нові умови господарювання	79
<i>Бушуєва В.Ю.</i>		
<i>Інна Бондарчук</i>	Економіко-правовий механізм природокористування.....	83
<i>Вікторія Дехтярчук</i>		
<i>Світлана Капран</i>		
<i>Тетяна Гусаковська</i>	Особливості управління кар'єрним зростанням персоналу організації в сучасних умовах	87
<i>Марина Малець</i>	Вплив митної політики на зовнішньоекономічну діяльність підприємств України	89
<i>Олена Костюнік</i>		
<i>Вікторія Сухоцька</i>	Менеджмент персоналу в банківській установі	91
<i>Наталія Стоянець</i>		
<i>Андрій Дудченко</i>		
<i>Наталія Стоянець</i>	Управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства	93
<i>Віталій Андріяшев</i>		
<i>Наталія Стоянець</i>	Менеджмент інноваційної діяльності аграрного підприємства	95
<i>Микола Придуха</i>		
<i>Наталія Стоянець</i>	Менеджмент підприємств будівельної галузі	97
<i>Сергій Чугай</i>		
<i>Юлія Матвєєва</i>	Особливості промоції зелених енергетичних інновацій у світовій практиці	99
<i>Вадим Желіба</i>		
<i>Людмила Борян</i>	Виклики та завдання сучасного менеджменту	103
<i>Анна Гаман</i>		
<i>Віталій Баранов</i>	Управління трудовими ресурсами організації на основі використання технологій штучного інтелекту	105
<i>Анна Назаренко</i>		
<i>Вікторія Борщ</i>	«Запас» людського капіталу в галузі охорони здоров'я: дефініція та вимір	109
<i>Михайло Данилко</i>		
<i>Ірина Цілюрик</i>	Управління ресурсним потенціалом підприємства...	115

<i>Олексій Жмаєв</i>	Методи подолання опору у процесі запровадження	
<i>Ія Дегтярєва</i>	електронного документообігу	117
<i>Юрій Рагозін</i>	Підходи та методи оцінювання ефективності	
<i>Ія Дегтярєва</i>	діяльності будівельної організації	120
<i>Юрій Лихвар</i>	Підходи до формування організаційної структури	
<i>Ія Дегтярєва</i>	будівельної компанії	126
<i>Nataliya Stoyanets</i>	Improving the effectiveness of existing management	
<i>WU Yiyang</i>	methods of the organization	129
<i>Nataliya Stoyanets</i>	International cooperation and European integration:	
<i>Fu Baoer</i>	innovative dimension	132
<i>Роман Мірошник</i>	Перспективи розвитку малого та середнього	
<i>Соломія Кушпір</i>	бізнесу в умовах воєнного стану в Україні	135
<i>Валентина Ізбаиш</i>	Інтеграція принципів екологічного менеджменту в	
<i>Віктор Кушнірук</i>	економічні стратегії підприємств для сталого	
	розвитку	137
<i>Олександр</i>	Вплив вертикальної диверсифікації на	
<i>Старовойтов</i>	резильєнтність підприємства електронної комерції..	141
<i>Леся Рибалко-Рак</i>	Методи дослідження якості послуг при прийнятті	
<i>Софія Білецька</i>	управлінських рішень на підприємстві	143
<i>Денис Грунін</i>		
<i>Михайло Коломієць</i>	Деякі аспекти управлінської діяльності на	
<i>Олена Хачатурян</i>	підприємстві	145
<i>Роман Мигалюк</i>	Забезпечення особистісного і професійного	
<i>Ія Дегтярєва</i>	розвитку членів команд як чинник успішності	
	компанії	147
<i>Павло Панченко</i>	Друге життя старої електротехніки	151
<i>Гіржева Ольга</i>	Організація зв'язків з громадськістю: роль у	
	формуванні іміджу підприємств та сучасні	
	тенденції розвитку.....	154
<i>Довгенко Я. О.</i>	Сучасна система управління результативністю	
<i>Токарев Б. Р.</i>	підприємства	156
<i>Ірина Тернова</i>	Особливості прийняття управлінських рішень топ-	
<i>Дмитро Безбородий</i>	менеджерами в умовах економічної нестабільності	162
<i>Ліна Стороженко</i>	Демократія участі: сучасні виклики.....	166
<i>Mariya Sira</i>	Aligning management with ai: advancing sustainable	
	development	168
<i>Юлія Матвєєва</i>	Реалізація енергоефективних проєктів у міському	
<i>Михайло Смик</i>	благоустрої	171

<i>Mayboroda Tetiana</i>	Analysis of the current state of development of advertising projects on the meat market in Ukraine	175
<i>Vertsiuk Illia</i>	Формування інвестиційної привабливості зовнішньо-економічних проєктів	178
<i>Вадим Лук'янихін</i>	Особливості ризик – менеджменту страхових компаній України	180
<i>Микола Личак</i>	Організація професійного навчання з підвищення кваліфікації державних службовців в Україні	184
<i>Яна Довгенко</i>	Організаційно-структурні перетворення у системі адміністративного менеджменту приватного медичного закладу тов «САНА – МЕД».....	187
<i>Людмила Яременко</i>	Якість надання адміністративних послуг на регіональному і місцевому рівнях в Україні	191
<i>Тетяна Козарь</i>	Ефективне управління персоналом в умовах непередбачуваних змін та нестабільності	195
<i>Вадим Лук'янихін</i>	Комерційна таємниця як одна зі складових успіху економічної безпеки бізнесу	197
<i>Костянтин Паржсин</i>	Теоретичні основи управління персоналом в організації: дефініції, класифікація та роль	200
<i>Вадим Лук'янихін</i>	Теоретичні основи взаємодії з клієнтами у бізнес-середовищі	204
<i>Вікторія Козак</i>	Вдосконалення системи управління митними ризиками в процесі європейської інтеграції України	208
<i>Андрій Андрєєв</i>	Особливості надання освітніх послуг в умовах діджиталізації суспільства та освіти	212
<i>Ірина Новік</i>		
<i>Ірина Андрощук</i>	Cognitive technologies for SMART CITY	215
<i>Вадим Лук'янихін</i>	Інноваційні принципи успішного менеджменту в галузі водневої енергетики, як пріоритетна складова концепту національної безпеки України...	217
<i>Віктор Садовничий</i>	Феномен резильєнтності в контексті цілей сталого розвитку.....	221
<i>Олександра Кужур</i>	Scaling up energy innovations in Ukraine in the context of war and beyond	224
<i>Ігор Хоменко</i>	Науково-практичні підходи до формування і управління корпоративною культурою у закладі охорони здоров'я	226
<i>Олена Лук'янихіна</i>		
<i>Олександр Бондар</i>		
<i>Костянтин Гриценко</i>		
<i>Олександр Островський</i>		
<i>Katarzyna Postrzednik-Lotko</i>		
<i>Людмила Гусарчук</i>		
<i>Андрій Коваленко</i>		
<i>Оксана Сакаль</i>		
<i>Ihor Vakulenko</i>		
<i>Svitlana Medvid</i>		
<i>Меженська В.О.</i>		
<i>Посилкіна О.В.</i>		

<i>Вікторія Мартинець</i>	Впровадження принципів корпоративної соціальної відповідальності в контексті цілей сталого розвитку.....	229
<i>Едуард Богдан</i>	Проектний менеджмент як основа розвитку будівельної галузі	231
<i>Антон Золотарьов</i>	Особливості управління сучасними вищими навчальними закладами	233
<i>Юлія Матвєєва</i>		
<i>Катерина Загоруйко</i>		
<i>Світлана Рибальченко</i>		
<i>Iuliia Myroshnychenko</i>	Beyond direct impacts: using system dynamics to capture the consequences of the clean energy transition	235
<i>Катерина Мальцева</i>	Самоорганізація населення в системі місцевого самоврядування	239
<i>Юрїї Бакал</i>	Використання методу сценаріїв при оцінці ризиків господарської діяльності закладу охорони здоров'я	241
<i>Яна Деренська</i>	The essence and concept of production organization.	
<i>Anastasiia Karepina</i>	system approach to the organization of production	243
<i>Anastasiia Niesheva</i>	Crafting a positive public image: strategic approaches to managing the perception of employees in local self-government bodies.....	246
<i>Nelya Verbitska</i>		
<i>Svitlana Rybalchenko</i>		
<i>Софія Журило</i>	Антикризове управління на підприємстві і методи запобігання кризи	248
<i>Анастасія Маркіна</i>	Роль формування партнерських відносин у місцевому економічному розвитку	252
<i>Марина Волосюк</i>	Розробка стратегії економічного відновлення та розвитку Сумщини	255
<i>Тарас Савченко</i>		
<i>Світлана Ткачова</i>	Удосконалення стратегічного планування розвитку регіонів України.....	259
<i>Катерина Борисова</i>		
<i>Алекс Нусєйр</i>	Особливості менеджменту персоналу медичних закладів в умовах воєнного стану та кадрових обмежень	262
<i>Kamilė Medeckytė-Žydelė</i>	An investigation into the development of an environmental management accounting system tailored for companies providing intellectual	
<i>Andželika Nariūnaitė</i>	services.....	265
<i>Katažyna Basiulis</i>		
<i>Олександр Павлов</i>	Комплементарна управлінська парадигма інклюзивного розвитку об'єднаних територіальних громад та районів України	269

<i>Вуйченко М.А.</i> <i>Яроміч М.М.</i>	Роль управління соціальним розвитком персоналу підприємств в формуванні трудового потенціалу країни	274
<i>Ольга Давидюк-Потужна</i> <i>Олена Павленко</i>	Принципи організації первинної медичної допомоги	277
<i>Олександр Бондар</i> <i>Віктор Виноградчий</i>	Ефективність міжнародної співпраці в управлінні митними ризиками	279
<i>Максим Алексєєв</i> <i>Микола Небава</i> <i>Марія Бойко</i>	Роль цифрових технологій в оптимізації логістичних процесів у фармацевтиці	282
	Методи аналізу маркетингової діяльності на підприємстві: ключ до успіху у сучасному бізнесі.....	284
<i>Катерина Пасько</i> <i>Георг Рекуненко</i>	Управління персоналом в органах державної влади.....	289
<i>Олександр Сухой</i> <i>Ія Десятьова</i>	Ключові функції для формування ефективної корпоративної культури в ІТ компаніях в Україні... ..	291
<i>Тетяна Жолуденко</i> <i>Корж М. В.</i>	Обмеження та можливості впровадження інновацій до комплексу маркетингу на фармацевтичному ринку	294
<i>Ольга Євтушенко</i>	STAY-інтерв'ю як інструмент підтримки та зміцнення команди.....	298
<i>Izabela Marszalek-Kotzur</i> <i>Юлія Дзюбан</i>	Artificial intelligence and organizational management..	300
	Особливості антикризового менеджменту в умовах війни	303
<i>Бобонець Є.С.</i> <i>Ольга Гіржева</i> <i>Ольга Ігнатенко</i>	Теоретичні аспекти у сфері публічного адміністрування	305
	Особливості управління товарною лінійкою компанії та ренеймінгу портфелю продуктів в сучасних умовах.....	308
<i>Вячеслав Мельник</i> <i>Ія Десятьова</i>	Підходи до забезпечення працевлаштування осіб без досвіду роботи, в іт-компанії в умовах кризової ситуації на ринку ІТ	311
<i>Ірина Тернова</i> <i>Аліна Маліновська</i> <i>Світлана Бабич</i> <i>Дмитро Ілясов</i>	Інформаційне забезпечення процесів управління в органах державної влади.....	315
	Формування системи стратегічного управління на основі інформаційної бази даних організації	323

<i>Світлана Бабич</i>	Формування та реалізації стратегічного управління	
<i>Андрій Крайній</i>	розвитком підприємства в умовах цифровізації.....	326
<i>Світлана Бабич</i>	Організаційна структура в системі управління	
<i>Марія Завада</i>	сучасним підприємством	329
<i>Єлизавета Кічігіна</i>	Формування стратегії розвитку іміджу закладів освіти.....	332
<i>Карина Юзефович</i>	Використання штучного інтелекту для оптимізації управлінських процесів	335
<i>Tetyana Mayboroda</i>	Common challenges encountered by emerging	
<i>Daniela Chumakova</i>	organizations	338
<i>Володимир</i>	Пріоритети системи управління інноваційним	
<i>Ціпуринда</i>	розвитком підприємства	341
<i>Олексій Деміхов</i>	Дослідження сучасної політики управління	
<i>Артем Барикін</i>	соціальним розвитком в Польщі (м. Познань) та можливості застосування її підходів в Україні.....	345
<i>Марія Мінченко</i>	Збутова політика підприємства: практичні аспекти	
<i>Тетяна Болотна</i>	використання соціальних мереж	349
<i>Тетяна Майборода</i>	Проектний підхід в управлінні територіальними	
<i>Тимур Саченко</i>	громадами базуючись на методологіях Р2М та РМ..	352
<i>Віталій Нестерук</i>	Актуальність дистанційних та гібридних моделей управління організаціями в контексті інформаційних технологій	355
<i>Вероніка Приходько</i>	Використання сучасних технологій в управлінні персоналом молочних підприємств	358
<i>Руслан Мугутдінов</i>	Особливості управління проектами в сфері	
<i>Денис Смоленніков</i>	інтелектуальних розваг: вітчизняний та місцевий досвід	363
<i>Юлія Опанасюк</i>	Управління інвестиційною привабливістю	
<i>Сергій Кашка</i>	підприємств водопостачання при повоєнному відновленні.....	365
<i>Катерина Кравцова</i>	Роль публічного управління та адміністрування у підвищенні системи мотивації викладацького складу у закладах вищої освіти.....	368
<i>Олена Заворотна</i>	Розробка заходів щодо удосконалення надання амбулаторно-поліклінічної допомоги населенню...	372
<i>Супрун Богдана</i>	Удосконалення системи мотивації та оплати праці на підприємствах	374

<i>Тетяна Бондар</i>	Особливості планування міжнародного проекту.....	376
<i>Владислав Тимошенко</i>		
<i>Тетяна Майборода</i>	Новели законодавства щодо спрощення процедури надання адміністративних послуг	379
<i>Анастасія Пушкарь</i>	Соціальні інновації в Україні: виклики та перспективи.....	381
<i>Вікторія Сулим</i>	Особливості системи менеджменту підприємства медичної галузі (на прикладі комунального некомерційного підприємства «Новгород-Сіверська центральна міська лікарня» імені І. В. Буяльського).....	384
<i>Арсен Мяус</i>		
<i>Катерина Логінова</i>	Теоретичний аспект формування системи управління фінансово-економічною безпекою	386
<i>Ольга Шульга</i>	Реалізація корпоративної соціальної відповідальності в Україні	389
<i>Ірина Музира</i>	Удосконалення системи управління підприємством у сфері оптової торгівлі твердим, рідким, газоподібним паливом (на прикладі ТОВ «ПЕТРОЛ ІЮКРЕЙН»).....	392
<i>Світлана Тодорова</i>	Значення комунікативних якостей сучасного керівника.....	394
<i>Ольга Дромашко</i>	Підготовка викладачів до екологічної грамотності: подолання прогалин в екологічній освіті.....	397
<i>Яна Півоварова</i>	Управління прибутком туристичних компаній в умовах сезонності	399
<i>Бондар Ю.А.</i>		
<i>Liudmyla Saher</i>	Assessment approaches of inclusive growth	402

ОСОБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СКЛАДНОГО Й БАГАТОПЛАНОВОГО ПРОЦЕСУ

Дем'яненко Н. В.,

к.е.н., доцент,

Штик Іван Вікторович,

здобувач вищої освіти ОС Магістр,

Кудря Вікторія Володимирівна,

здобувачка вищої освіти ОС Магістр,

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Ефективна підприємницька діяльність може розвиватися тільки за певних соціальних і економічних умов, в певному політичному устрої, який заохочує бізнес. Історично це підтверджується практикою. Зокрема, у країнах, де підприємництво бурхливо розвивалося й розвивається, як правило, з допомогою цілеспрямованим зусиль держави, формувався соціально-економічний клімат, який сприяв цій діяльності (Японія, Німеччина, США, Гонконг, Сингапур тощо) та навпаки – країни Східної Європи [5].

Не дивлячись на специфіку кожної держави, умови, які найбільше сприяли розвитку підприємництва можемо звести у систему: позитивна суспільна думка по відношенню до підприємців й підприємництва; стабільність державної економічної і соціальної політики, що спрямована на підтримку підприємництва; пільгові податкові режими, які забезпечують дієвий стимул підприємству; наявність розвинутої інфраструктури підтримки підприємництва (спеціалізовані юридичні організації, які надають фінансову допомогу для відкриттю власної справи; інноваційні центри; консультативні центри із питань управління, маркетингу, реклами; курсів й шкіл підготовки підприємців); наявність результативної системи захисту інтелектуальної власності, дії якої розповсюджується не лише на винаходи, але й на всю продукцію, концепції, новаторські ідеї і методи ділових активностей; дебіюкратизація процедури щодо врегулювання господарської діяльності із боку органів державної влади (скорочення форм звітності, полегшення правил реєстрації тощо); підприємницька етика [6].

Відповідно до статті 42 Господарського кодексу України, підприємництво – це самостійна, систематична, ініціативна, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів й одержання прибутку [1].

Суб'єктами підприємницької діяльності можуть бути: юридичні особи всіх форм власності, які встановлені Цивільним кодексом України; громадяни України й інших держав, особи без громадянства, які є не обмеженими законом у правоздатності або дієздатності; об'єднання

юридичних осіб, що здійснюють діяльність в Україні відповідно до умов угоди про розподіл продукції.

Суб'єктами господарювання за статтею 55 Господарського кодексу України є:

1) господарські організації – юридичні особи, що створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, що створені відповідно до Господарського Кодексу й інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;

2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону підприємцями [1].

Суб'єкти господарювання, залежно від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік можуть належати до суб'єктів малого підприємництва, наприклад, до суб'єктів мікропідприємництва, середнього і великого підприємництва (ст. 55 Господарського кодексу України) [1].

Згідно положення статті 50 Цивільного кодексу України умовами здійснення підприємницької діяльності є повна цивільна дієздатність фізичної особи та державна реєстрація [7].

Підприємницька діяльність є досить складною формою господарювання, що побудована за певними принципами:

1. Залучення на добровільних засадах для здійснення підприємницької діяльності майна й коштів юридичних осіб і громадян.

2. Вільний вибір видів діяльності.

3. Самостійне формування програм діяльності й вибір постачальників і споживачів продукції, що виробляється, встановлення ціни згідно чинному законодавству.

4. Вільний найом працівників.

5. Залучення й використання матеріально-технічних, трудових, природних, фінансових і інших видів ресурсів, використання яких не є забороненим чи не обмеженим законодавством.

6. Вільне розпорядження прибутком, який залишається після унесення платежів, які встановлені законодавством.

7. Самостійне здійснення підприємцями зовнішньоекономічної діяльності, використання належної їм частки валютної виручки згідно особистих потреб [5].

Діяльність підприємців здійснюється згідно нормативно-правової бази України із питань розвитку і підтримки підприємництва. Наприклад, бізнес регулюється такими основними законодавчими актами: Господарський кодекс України; Конституція України; Податковий кодекс України; Закон України «про розвиток та державну підтримку малого і середнього

підприємництва в Україні»; Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців»; Закон України «Про господарські товариства»; Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2]. Поруч до певної свободи підприємницької діяльності й рівності можливостей для усіх підприємців, є й певні законодавчі обмеження бізнесу:

1. Певні види діяльності можуть здійснюватися тільки державними підприємствами. Відповідно Господарського кодексу України, даними видами діяльності є виготовлення й реалізація наркотичних засобів, зброї і вибухових речовин, цінних паперів й грошових знаків.

2. Уряд встановлює перелік видів діяльності, що ними можна займатися тільки за наявності ліцензій. Ліцензії видаються Кабінетом Міністрів України чи встановлені ними органи.

3. Дозвіл на право займатися тією чи іншою діяльністю потрібний тільки тоді, коли використовують землю чи інші природні ресурси. Даний дозвіл дають місцеві Ради народних депутатів, які розпоряджаються даними ресурсами.

4. Певними видами діяльності можуть займатися лише за наявності кваліфікаційного атестата. Наприклад, щоб займатися медичною діяльністю, необхідно мати диплом лікаря. Для кулінарів вимагають здати екзамени на знання технології тощо. В усіх цих випадках потрібно отримати дозволи місцевої Ради.

Підприємницька діяльність – це складний й багатоплановий процес. Вона потребує від усіх учасників не лише бажання мати «власну справу» і наявності певної суми грошей, але й спеціальної підготовки, майстерності й наполегливості, уміння вибирати сфери діяльності, прикладати певні зусилля, творчу фантазію і мати звичайне везіння. Більша половини нових підприємств закриваються в перший рік господарювання через низьку прибутковість ділових операцій, банкруство і відсутність терпіння й наполегливості [3]. Новий етап розвитку економічної наукової думки характеризується переосмисленням традиційних підходів та методики управління системою на різних рівнях. Раніше вимірювання досягнень підприємства відбувалося за допомогою методів управління, які базувалися на управлінні фінансовими критеріями діяльності. Наразі сучасні реалії ведення бізнесу окрім фінансових показників потребують переосмислення головних чинників економічного розвитку [6, с. 32]. Термін «розвиток» розкриває характер змін, які відбуваються в системі підприємництва. Ця послідовність включає перехід соціальної і економічної системи підприємства з одного стану в інший від моменту його створення й до дати юридичної чи «фізичної» його ліквідації [4, с. 45]. Розвиток підприємства можна здійснювати у різних формах (табл. 1).

Таблиця 1 - Форми розвитку підприємства

Форми розвитку підприємства	Сутність форм розвитку підприємства
Революція	Фазовий перехід, стрибок, що передбачає докорінну зміну
Еволюція	Форма розвитку, яка передбачає поступальну, якісну повільну зміну на основі адаптації
Прогресивний розвиток	Зміна якості системи від менше до більш зробленого
Регресивний розвиток	Деградація підприємства, падіння його якісних та кількісних характеристик. Зниження якісного рівня.
Ринковий розвиток	Відображає процес розширення кола клієнтів та споживачів
Організаційний розвиток	Відображає процеси розвитку персоналу, систему управління, ініціативи тощо
Екстенсивний розвиток	Прояв й розвиток того що уже є
Інноваційний розвиток	Виникнення якісно нової форми
Діловий розвиток	Спрямування ресурсів на максимально можливе забезпечення конкурентоспроможності підприємств в довготривалому періоді
Сталий розвиток	Обумовлений впливом зовнішнього й внутрішнього середовища і характеризується збільшеннями потенціалу підприємства
Керований розвиток	Виділена у складі підприємства система, в якій об'єднані процеси реінжинірингу, інноваційні й інвестиційні процеси, які ведуть до якісних та кількісних змін

Джерело: [6, с. 31]

Отже, успішний розвиток підприємництва передбачає здійснення ефективної господарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (25.10.2023).
2. Нормативно-правова база з питань розвитку та підтримки підприємництва. Департамент економічного розвитку і торгівлі: вебсайт. URL: <https://buklib.net/books/28322> (дата звернення: 10.11.2023).
3. Показники ефективності брендингу для визначення цінності та сили бренду. Азбука: вебсайт. <https://azbyka.com.ua/uk/pokazateli-effektivnosti-breninga-1> (10.11.2023).
4. Раєвнева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія. Х.: ВД ІНЖЕК, 2006. 496 с.
5. Умови й принципи здійснення підприємницької діяльності. URL: <https://buklib.net/books/28322> (10.11.2023).
6. Хвостіна І. М. Механізм управління стратегічним розвитком підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 1. С. 30-33. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2015/9.pdf (16.11.2023).
7. Цивільний кодекс України: чинне законодавство України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: https://ips.ligazakon.net/document/T030435?ed=2021_07_15 (10.11.2023).